

Bestuurlijke aansprakelijkheid

Bestuurders en toezichthouders van verenigingen en stichtingen kunnen het risico lopen aansprakelijk gesteld te worden. De term bestuurdersaansprakelijkheid wordt gebruikt voor het aansprakelijk stellen van een bestuurder van een rechtspersoon (vereniging of stichting). Een rechtspersoon is over het algemeen zelf aansprakelijk voor zijn schulden, maar in enkele gevallen kan ook degene die namens de rechtspersoon heeft gehandeld voor de schuld aansprakelijk gesteld worden. De belangrijkste reden om een bestuurder hoofdelijk aansprakelijk te stellen, is op basis van onbehoorlijk bestuur.

Op grond van *artikel 2:9 Burgerlijk Wetboek* is een bestuurder tegenover de rechtspersoon verplicht tot een behoorlijke vervulling van de hem opgedragen taak. Betreft het een taak die aan twee of meer bestuurders is opgedragen, dan is ieder van hen aansprakelijk voor de tekortkoming, tenzij die niet aan de bestuurder is te wijten en deze niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden.

Wie vallen onder het begrip bestuurder

Bestuurders zijn zowel de huidige bestuurders als de ex-bestuurders. Beiden kunnen voor in hun bestuursperiode genomen beslissingen aansprakelijk gesteld worden. Verder vallen onder het begrip bestuurder ook beleidsbepalers, zoals directeuren. Dat zijn mensen die niet in het bestuur zitten of hebben gezeten, maar op de achtergrond zoveel invloed op het bestuur hebben dat het bestuur meestal een besluit neemt over wat zij adviseren.

Wanneer is een bestuurder aansprakelijk

Iedere bestuurder van een rechtspersoon is hoofdelijk aansprakelijk als een of meer van de volgende drie situaties aan de orde zijn:

- Als de rechtspersoon niet is ingeschreven in de registers van de Kamer van Koophandel;
- De statuten van de vereniging niet in een notariële akte zijn vastgelegd;
- Als er sprake is van kennelijk onbehoorlijk bestuur naar redelijkheid en billijkheid, dat wil zeggen volgens fatsoensnormen zoals die NU door de rechter worden ingeschat.

Wat is hoofdelijke aansprakelijkheid

De wet omschrijft hoofdelijke aansprakelijkheid als 'direct aangesproken kunnen worden tot betaling van de opgebouwde schuldenlast'. Dus als de rechtspersoon schulden heeft gemaakt en jij bent daarvoor (mede)verantwoordelijk, kun je aansprakelijk gesteld worden en zul je uit eigen portemonnee moeten bijpassen, al dan niet samen met andere bestuursleden.

Commerciële en niet-commerciële verenigingen en stichtingen

De antimisbruikwetgeving (*Wet bestuurdersaansprakelijkheid*) waarbij bestuurders persoonlijk kunnen worden aangesproken voor schulden aan de fiscus, bedrijfsvereniging en/of pensioenfonds, is alleen van toepassing op commerciële verenigingen. Dit zijn verenigingen die een onderneming zijn in de zin van de *Wet op de Vennootschapsbelasting* en dus vennootschapsbelasting moeten betalen. Een Scoutinggroep is dit over het algemeen niet. De bestuursleden kunnen dan ook niet hoofdelijk - met hun privévermogen - aansprakelijk worden gesteld. Ook niet in geval van faillissement. De zaak komt anders te liggen als een bestuurslid buiten taken of bevoegdheden handelt of er bijvoorbeeld met de kas vandoor gaat. Dan is zo iemand wel persoonlijk aansprakelijk!

Persoonlijke aansprakelijkheid

Een bestuurslid kan dus wél persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Ten eerste kan de aansprakelijkheid worden gebaseerd op *onrechtmatige daad*. Bestuurders kunnen worden aangesproken als zij in hun functie in strijd handelen met de zorgvuldigheid, die zij voor derden in acht hadden moeten nemen. Dit zal onder meer het geval zijn indien een bestuurder namens de stichting of vereniging een contract afsluit, terwijl hij wist of moest weten dat de niet aan de verplichtingen kon voldoen.

Vervolgens bestaat de mogelijkheid dat een bestuurder van een stichting/vereniging zijn taak niet behoorlijk vervult (*wanprestatie*). Hieronder worden onder meer tekortkomingen verstaan over het beheer van het vermogen van de rechtspersoon. Het is zeker niet ondenkbeeldig dat de rechtspersoon zal proberen de eventueel geleden schade op een of meer bestuurders te verhalen. De stichting/vereniging kan in dat geval haar vorderingen baseren op wanprestatie en trachten te bewijzen dat de bestuurder zijn taak niet behoorlijk heeft vervuld. Van belang is dat deze zogenaamde interne aansprakelijkheid zich onder bepaalde omstandigheden kan uitstreken tot alle leden van het bestuur. Dit betekent dat bestuurders kunnen worden aangesproken voor daden van hun medebestuurders.

Dit zal in de regel bij het financiële beleid van de vereniging of stichting het geval zijn, maar ook als bijvoorbeeld bij het bestuur nalatigheid en/of fouten op het punt van coördinatie van het beleid worden geconstateerd.

Een bestuurder kan zich ontlasten als hij bewijst dat de tekortkoming niet aan hem te wijten is en dat hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen ervan af te wenden.

Afsluiten van een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

Een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering dekt de aansprakelijkheid van de bestuurder of andere functionarissen die tot de verzekerden behoren, handelend in hun hoedanigheid, dat wil zeggen: in overeenstemming met hun bevoegdheden, zoals die geregeld zijn in wet, statuten of arbeidsovereenkomst.

De verzekering wordt afgesloten per rechtspersoon. Heeft je Scoutinggroep meerdere rechtspersonen, zoals een beheerstichting naast je groepsvereniging, dan moet dus voor iedere stichting en/of vereniging een aparte verzekering afgesloten worden.

Via Scouting Nederland is het mogelijk om bij WBD Lippmann B.V. een dergelijke verzekering af te sluiten. De dekking van deze verzekering bestaat uit twee elementen. Naast het rechtsbijstandelement, waarbij geen eigen risico van toepassing is, is een schadevergoedingselement opgenomen. Zo wordt het privévermogen van de bestuurder beschermd tot het verzekerd bedrag.

Er is een aantal gevallen waarbij deze verzekering niet dekt:

- Opzettelijke onrechtmatigheid en onbetrouwbaarheid;
- Super contractuele aansprakelijkheid, zoals boetes, schadevergoedings-, vrijwarings- en garantiebedingen;
- Letsel- en zaakbeschadiging onder de persoonlijke of bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering gedekt.

Wat is kennelijk onbehoorlijk bestuur?

- Het opzettelijk verwaarlozen van verplichtingen, bijvoorbeeld het niet betalen van ontvangen rekeningen.
- Uit onachtzaamheid verwaarlozen omdat men geen zin heeft of zaken vergeet.
- Het aangaan van financiële verplichtingen zonder behoorlijke voorbereidingen. Dat is bijvoorbeeld het geval als je een aannemer opdracht geeft om een nieuw clubhuis te bouwen zonder dat je uitgezocht hebt hoeveel dat gaat kosten, hoe je de bouw gaat financieren of hoe je dat gaat aflossen. Deze zaken moet van tevoren op papier staan.
- Het niet verschaffen van informatie. Niet alleen als je informatie achterhoudt voor je leden, maar ook voor de belastingdienst, je crediteuren, bijvoorbeeld de gemeente waarvan je het gebouw huurt. Dus als je de rekening niet kunt betalen, moet je dat laten weten. Als je dat niet laat weten, is er sprake van kennelijk onbehoorlijk bestuur.
- Verwaarlozing van kredietbewaking. Daarvan is sprake als je niet kijkt hoe het met de uitgaven staat en dan toch maar weer de volgende aankoop doet.
- Het niet tijdig indekken tegen voorzienbare risico's. Dat betekent dat als een vereniging of stichting een evenement gaat (mee)organiseren, zij zich vooraf voor de extra uitgaven moet indekken of niet meedoen. De vereniging kan niet achteraf zeggen: 'Ik zit dik in de rode cijfers omdat ik het evenement moest organiseren'.

- Het nalaten van controle op de kredietwaardigheid van contractpartners. Als een sponsor je wil sponsoren voor € 10.000 en je komt in de financiële problemen omdat je direct na die toezegging al allerlei uitgaven deed zonder gecontroleerd te hebben of deze sponsor wel kredietwaardig is, is er ook sprake van kennelijk onbehoorlijk bestuur.
- Onvoldoende kwaliteit van bestuurders. Als je iemand als penningmeester in het bestuur aanwijst en deze persoon heeft voldoende bekwaamheden voor zo'n functie waardoor er financiële wanorde uit voortkomt, dan kan de rechter je aansprakelijk stellen op grond van kennelijk onbehoorlijk bestuur.
- En als laatste de meldingsplicht. Je MOET een schuld, al dan niet verwijtbaar, melden aan het hoogste orgaan binnen je organisatie. Bij verenigingen is dat de Algemene Vergadering. Het gaat hierbij om schulden van €10.000,- en meer. Verder moet je het melden, indien van toepassing, aan de belastingdienst, de premieheffende instanties, de pensioenfondsen en de schuldeisers.

Waarom moeten bestuurders zich houden

Voor bestuursleden geldt dat ze over voldoende kwaliteiten moeten beschikken; ze moeten hun taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden kennen. Laat nieuwe bestuursleden daarom tekenen voor ontvangst van de statuten en huishoudelijk reglement, dan weet je als bestuurder dat hij deze gehad heeft en dat hij op de hoogte kan zijn van de inhoud van de statuten en het huishoudelijk reglement. Onderneem de volgende acties om te voorkomen dat je aansprakelijk wordt gesteld:

- Zorg dat de rechtspersoon staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en dat de statuten in een notariële akte zijn vastgelegd.
- Maak omschrijvingen van bestuurstaken en bestuursbevoegdheden. Leg de tekenbevoegdheid vast.
- Beschrijf procedures voor het doen van uitgaven, de tekenbevoegdheid, het kasbeheer en budgetbeheer.
- Maak onderscheid tussen uitvoering en controle; de penningmeester mag niet zelf in de kascontrolecommissie zitten.
- Maak jaarverslagen en laat, bij verenigingen, de Algemene Ledenvergadering deze goedkeuren en tekenen, in ieder geval altijd het jaarverslag van het bestuur alsmede het financiële jaarverslag.
- Maak een begroting en laat, bij verenigingen, deze goedkeuren door de Algemene Ledenvergadering. Vraag voor bijzondere uitgaven specifiek de goedkeuring van de ledenvergadering.
- Laat bij bijzondere activiteiten de deelnemers of de ouders daarvoor tekenen. Laat bijvoorbeeld als je met de jeugdleden van je vereniging op kamp gaat, de ouders tekenen dat ze akkoord gaan dat hun kinderen meegaan.
- Maak notulen van de vergaderingen en laat deze tekenen voor ze in het archief worden opgeborgen.
- Dechargeren van het totaalbeleid, dus niet alleen de penningmeester maar ook het beleid van het hele bestuur.

Meer informatie

Informatie over verzekeringen

www.scoutingverzekeringen.nl

Ondanks dat Scouting Nederland probeert de infobladen zo up-to-date mogelijk te houden, kan het voorkomen dat er inmiddels nieuwe regelgeving is afgekondigd. De tekst van de geldende wet- en regelgeving is bepalend. Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend.